

Proved'te si sami prohlídku horolezeckého lana

16.05.2001

Proč lano pravidelně prohlížet.

Když balíte lano po celodenním lezení, všimněte si několika maličností, které v konečném důsledku mohou zachránit život váš nebo život vašeho kamaráda. Přece jen je lano mnohdy jediné pojítko se životem.

Není účelem této krátké instrukce popsat desítky a desítky nehod, které se staly na různých místech světa. Chceme vám nabídnout pár rad, jak se nestát jednou takovou příhodou v knize o horolezectví nebo v časopise nebo ve vyprávění lezců.

Horolezectví je velmi nebezpečný sport. Jestliže ale postupujeme podle známých (a tolik opomíjených) zásad bezpečnosti, podaří se to riziko zmírnit na rozumné minimum. Nejprve něco o použitých výrazech, pro vaši snadnější orientaci:

Dynamická horolezecká lana (zkoušená dle EN 892)

Statická lana s malým průtahem (zkoušená dle EN 1891)

Názvosloví:

- Oplet - soubor pramenů (zpravidla 32, 40, 48 pramenů)
- Jádru - soubor „duší“ (6 až 16 duší; může být i více nebo méně)
- Pramen - soubor přízí (zpravidla 1 nebo 2 soubory přízí, které se kříží s jiným pramenem, zpravidla jeden se kříží po jedním nebo jeden se kříží pod dvěma)
- Příze - soubor vláken (seskané vlákno)
- Vlákno - soubor filamentů
- Filament - základní „vlásková“ jednotka = 1ks

Určení stáří lana.

Stáří lana je možno určit dle visačky, kterou byste neměli vyhazovat. Jednak se vám bude hodit v případě reklamce lana v obchodě, dále může sloužit v případě nehody. Jestliže ji ale nemáte, můžete v případě nutnosti konec lana rozstříhnout a podle barevné kontrolky nebo pásky s údaji rok výroby určit. Barevné značení není stejné pro všechny firmy, takže barevné nitě uvnitř lana nemusí vždy znamenat totéž. Výrobce je ale povinen vysvětlit význam značení na visačce.

V případě stáří lana více než 5 let od roku výroby se obecně další používání lana nedoporučuje z důvodu přirozené degradace PA/PES, vlivem UV záření a vnějších vlivů všeobecně.

Prohlídka lana jako celku.

Doporučuji zavést si a pravidelně doplňovat deník lana. Porovnejte počet skutečných pádů zachycených lanem (najdete je ve vašem deníku) s počtem UIAA pádů (dle norem EN 892, EN 1891) uvedených výrobcem na visačce. Přesahuje-li počet zachycených pádů počet výrobcem uvedených pádů, lano dále nepoužívejte.

Rovněž je-li v deníku uveden jeden velmi tvrdý pád nebo pád přes ostrou hranu, lano okamžitě vyřadte z použití.

Prohlídka opletu.

Základním znakem bezpečného opletu lana je, že ani jedna příze není zcela přetržena nebo prodřena. Pokud je nejméně jedna příze přerušena (přetržení, prodření) v celém rozsahu, lano okamžitě vyřadte z použití. Jednotlivé filameny v přízi mohou být narušené (chlupatost lana). Chlupaté lano není pro použití nebezpečné, nesmí však na žádném místě prosvítat jádro (z důvodu tak velkého porušení jednotlivých filamentů).

Lokální zbarvení opletu, které se neztratí při vyprání lana ve vlažné vodě, je možné charakterizovat jako poškození chemikálií (jakéhokoli složení). Trvalé poškození příze opletu (potažmo i jádra) chemikálií vede k degradaci statických a dynamických vlastností, příze se může stát křehkou a následně při zachycení pádu neočekávaně prasknout. Dokonce jsou známy případy, kdy černý fix

(zdánlivě nevinný), použitý jako označení pro střed lana, výrazně poškodil lano, které okamžitě prasklo právě v místě označení při zachyceném pádu. Jestli si nejste jisti, proč a za jakých okolností je na laně skvrna (která se nedá odstranit jak jsem popsal výše), lano dále nepoužívejte. Lokální zabarvení opletu, které se dá charakterizovat jako spečené příze (sklovatý lesk) rovněž nabádá k okamžitému vyřazení lana z použití, z důvodu možnosti nepředvídatelného přetrhu příze opletu při zachycení pádu, nebo při průchodu jistícím prvkem nebo brzdou.

Prohlídka jádra.

Nejlépe po každém použití hmatem prohlédněte lano. Najdete-li na pohmat tvrdá místa pod opletem, může se jednat o:

- Lokální poškození jedné nebo více duší.
- Lokální zauzlování jedné nebo více duší.
- V nepravděpodobném případě se může jednat o cizí těleso ve vnitřní struktuře lana. Ani v jednom z těchto případů nedoporučuji lano pro další použití.

Radek Fáborský